

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida)	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Uzmanbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modellashtirish yo'llari Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризовна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

O'ZINI O'ZI BAND QILGAN SHAXSLARDAN OLINADIGAN SOLIQLARNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI JILOVLASH MASALALARI

Davranov Iskandar Jumayevich

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zini o'zi band qilgan shaxslar va ular faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslari, davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazish tartibi, mehnat faoliyatini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari tadqiq etilgan. Shuningdek, o'zini o'zi band qilgan shaxslarni soliqqa tortishni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotga ta'siri o'rganilgan. Yuqorida qayd etilgan holatlardan kelib chiqib, mamlakatimizda soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyot darajasini pasaytirish borasida takliflar shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: O'zini o'zi band qilgan shaxslar, rasmiy daromad, minimal soliq, o'ziga o'zi xo'jayin, minimal hujjatlar, ishlar (xizmatlar) buyurtmachilar, maxsus mobil ilova, soliq to'lovchining shaxsiy kabineti, o'zini o'zi band qilgan shaxslarning ma'lumotlar bazasi (registr), o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi to'g'risida ma'lumotnoma.

Abstract: In this article, self-employed persons and the legal basis of organizing their activities, the procedure for registration in the state tax service, and the specific features of the implementation of labor activities are studied. Also, the impact on the shadow economy through improved taxation of the self-employed has been studied. Based on the above-mentioned circumstances, proposals have been made to reduce the level of the hidden economy by improving the tax administration in our country.

Key words: Self-employed persons, official income, minimum tax, self-employed, minimum documents, works (services) customers, special mobile application, taxpayer's personal cabinet, database (registry) of self-employed persons, self-employed person Certificate of registration as.

Аннотация: В данной статье изучаются самозанятые лица и правовые основы организации их деятельности, порядок постановки на учет в государственной налоговой службе, особенности осуществления трудовой деятельности. Также изучено влияние на теневую экономику за счет улучшения налогообложения самозанятых. На основании вышеизложенных обстоятельств выдвинуты предложения по снижению уровня теневой экономики за счет совершенствования налогового администрирования в нашей стране.

Ключевые слова: Индивидуальные предприниматели, официальный доход, минимальный налог, самозанятые, минимальные документы, заказчики работ (услуг), специальное мобильное приложение, личный кабинет налогоплательщика, база данных (реестр) самозанятых лиц, самозанятое лицо Свидетельство о постановке на учет в качестве.

KIRISH

Jahonda bo'layotgan holatlarni kuzatadigan bo'lsak, korxona ishchisi tungi vaqtda litsenziyasiz taksi haydashning ikkinchi ishi bor, chilangar mijozga buzilgan suv quvurini tuzatadi, naqd pul oladi, lekin daromadini soliq organiga deklaratsiya qilmaydi, giyohvand moddalar sotuvchisi ko'chani burchagida bo'lajak mijoz bilan savdo-sotiq bilan shug'ullanadi. Bularning barchasi yashirin yoki yashirin iqtisodiyotga misol bo'lib, soliq organlarida va davlat statistika xodimlari nazaridan chetda qoladigan qonuniy va noqonuniy faoliyatlar yiliga trillionlab dollarlarni tashkil etadi.

Shu bois o'z-o'zini ish bilan ta'minlovchi shaxslar o'z daromadlarini kam hisobot berish uchun maosh oluvchilarga qaraganda ko'proq imkoniyatlarga ega. Shu sababli mazkur yo'nalishda o'zini o'zi band qilganlar yashirin iqtisodiyotga uchraydi. Aslida o'zini o'zi band qilgan shaxslar haqida batafsil to'xtalib o'tish joiz, deb topdik.

O'zini o'zi band qilganlar – bu xizmatlar ko'rsatishda mustaqil ravishda shaxsiy mehnati bilan ishtirok etadigan, mehnat daromadini olish uchun ish olib boruvchi shaxslardir.

O'zini o'zi band qilgan shaxslar va ular faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslari bo'lib, O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 20-oktyabrdagi "Aholi bandligi to'g'risida"gi O'RQ-642-son Qonuni ^[1], O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 8-iyundagi "Tadbirkorlik faoliyati va o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4742-son ^[2], O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-martdagi "2019-yilda aholi bandligini ta'minlash va yangi ish o'rinlarini tashkil etish bo'yicha davlat buyurtmasi to'g'risida"gi PQ-4227-son ^[3] hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi-ning 2020-yil 23-dekabrdagi "O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida faoliyatni amalga oshirish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 806-son qarorlari hisoblanadi ^[4].

Mamlakatimizda 2021-yil 1-avgust holati bo'yicha 68 turdagi faoliyat bilan o'zini o'zi band qilish mumkin bo'lgan bo'lsa, bu ko'rsatkuch hozirga kelib 100 dan ortiq sohalarni qamrab oldi. Xohishga ko'ra, ularning bir nechtasini tanlashlari mumkin.

O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida davlat soliq xizmati organlaridan ro'yxatdan o'tish va ular to'g'risida ma'lumotlar bazasi (registr) davlat soliq xizmati organlari tomonidan yaratiladi va parallel ravishda YAMMT idoralararo dasturiy-apparat kompleksida shakllantiriladigan jismoniy shaxsning shaxsiy ishga joylashishi tarixiga integratsiya qilinadi hamda ularni Yakka tartibdagi tadbirkor sifatida davlat ro'yxatidan o'tishi talab etilmaydi.

O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida davlat soliq xizmati organlaridan ro'yxatdan o'tish SXEMASI

Bosqichlar	Sub'ektlar	Tadbirlar	Ijro muddati
1-bosqich	O'zini o'zi band qilgan shaxs	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tish uchun maxsus mobil ilova yoki shaxsiy kabineti orqali yoxud davlat soliq xizmati organiga kelgan holda so'rovnoma to'ldirish.	O'zini o'zi band qilgan shaxsning xohishiga ko'ra
2-bosqich	Davlat soliq xizmati organlari	Mavjud ma'lumotlar (jismoniy shaxsning familiyasi, ismi va otasining ismi, pasport (ID-karta) seriyasi va raqami, yashash manzili to'g'risidagi ma'lumotlar) asosida davlat soliq xizmati organlarida o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi to'g'risida matritsali shtrix kodga (QR-kod) ega bo'lgan ma'lumotnomani yuborish.	1. Real vaqt rejimida 2. Avtomatik tarzda
3-bosqich	O'zini o'zi band qilgan shaxs	Maxsus mobil ilova yoki shaxsiy kabinet orqali davlat soliq xizmati organlarida o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi to'g'risidagi ma'lumotnomani yuklab olish.	O'zini o'zi band qilgan shaxsning xohishiga ko'ra

1-sxema: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida davlat soliq xizmati organlaridan ro'yxatdan o'tish sxemasi

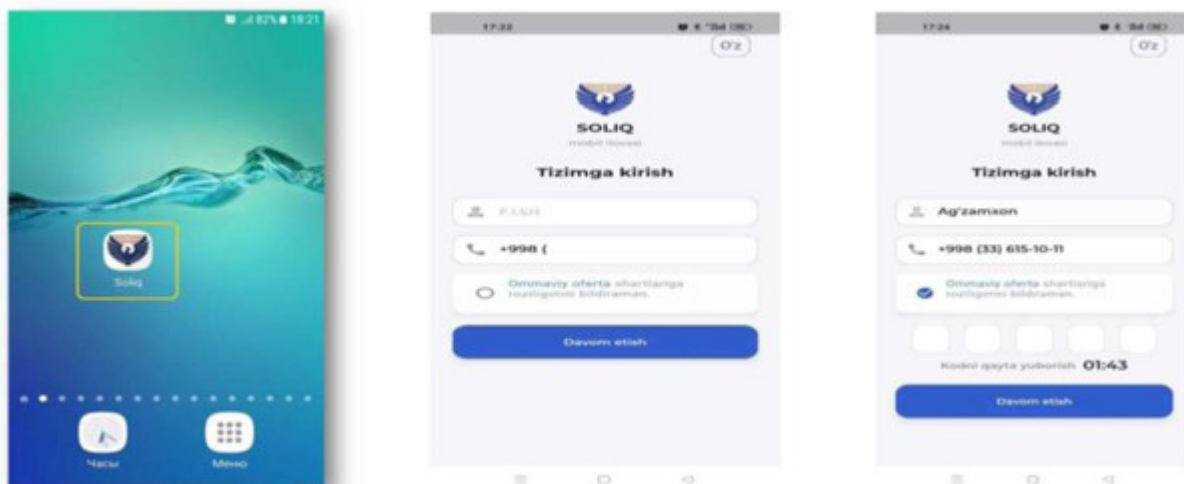

2-sxema: O'zini o'zi band qilgan shaxslarni davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazish tartibi

Shuningdek o'z faoliyatida yollanma xodimlar mehnatidan foydalanishga hamda tadbirkorlik subyektlariga yollangan xodim sifatida mehnat faoliyatini amalga oshirishga haqli emas. Tashkilotlar tomonidan ushbu shaxslarni shartnoma asosida 1-martalik xizmatlar ko'rsatish va ishlarni bajarish bo'yicha faoliyatga jalb qilishga yo'l qo'yiladi. Bunda o'zini o'zi band qilgan shaxslar mehnatiga haq to'lash ijtimoiy soliqni hisoblab chiqish obyekti hisoblanmaydi. Ushbu faoliyatni amalga oshirish natijasida olingan daromadlar jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'iga tortilmaydi. Bunda, ushbu shaxslarning mehnat faoliyatidan tashqari olingan daromadlari Soliq kodeksida belgilangan tartibda soliqqa tortiladi.

Davlat soliq organlarida o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tish uchun smartfon qurilmaga Play Market orqali "Soliq" mobil ilovasini yuklab olish lozim

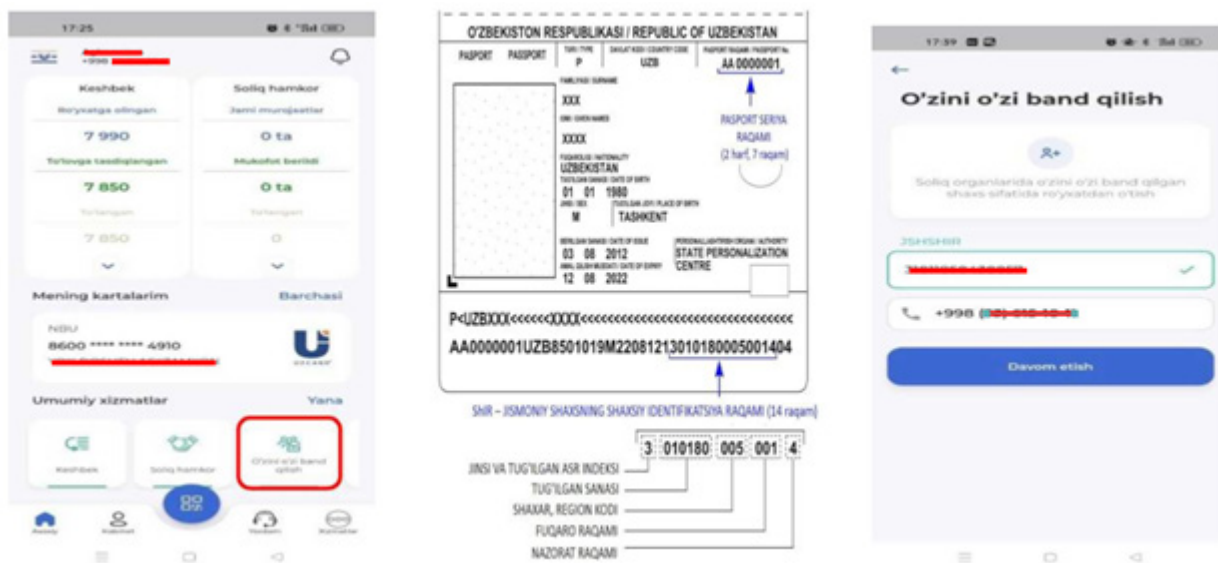

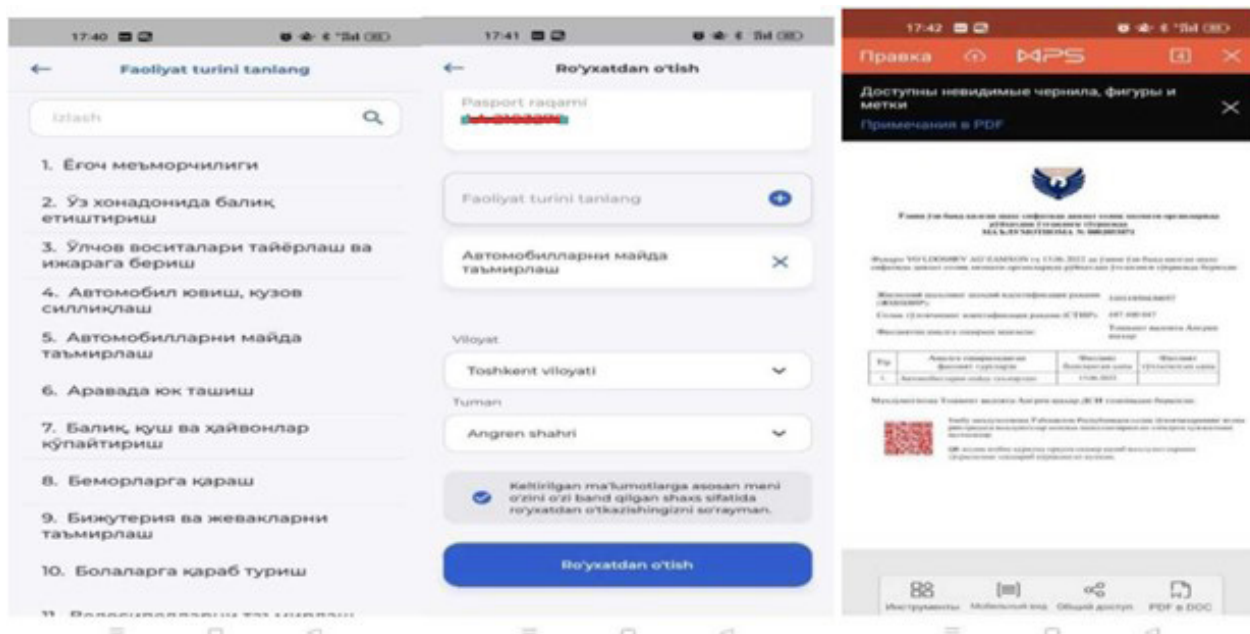
1-rasm: "Soliq" mobil ilovasini ro'yxatdan o'tkazish tartibi

O'zingizga tegishli familiya, ism va sharifingizni hamda telefon raqamingizni kiritish lozim. Ommaviy oferta shartlari bilan tanishib roziligingizni bildirishingiz va siz kiritgan telefon raqamiga SMS tarzda tasdiqlash kodi yuboriladi.

O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida "Soliq" mobil ilova orqali ro'yxatdan o'tkazish tartibida.

1. "Soliq" mobil ilovasining asosiy oynasida "O'zini o'zi band qilish" bo'limini tanlash lozim.
2. Ommaviy oferta shartlari bilan tanishib roziligingizni bildirishingiz va siz kiritgan telefon raqamiga SMS tarzda tasdiqlash kodi yuboriladi JSHSHIRni pasportingizdan bilib olishingiz mumkin.
3. O'zingizga tegishli jismoniy shaxsning shaxsiy identifikatsiya raqamini (JShShIR) kiritish va davom etish tugmasini bosish lozim.

2-rasm: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida "Soliq" mobil ilova orqali ro'yxatdan o'tkazish tartibi

QR-kodli ma'lumotnomani xohishga ko'ra yuklab olib, qog'oz shaklida chiqarib olish mumkin. Buning uchun "Ma'lumotnoma" oynasidagi "Yuklab olish" bo'limini tanlash lozim (ma'lumotnoma namunasi).

Barcha tekshiruvlar muvaffaqiyatli o'tgandan so'ng asosiy oynadagi barcha xizmatlardan foydalanish mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bugungi kunda yashirin iqtisodiyotga qarshi kurashish uchun mamlakatimizda soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish bir qator xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan turli xil yondashuvlar ilgari surilgan holda o'rganilgan hamda o'rganish hukumat darajasida davom etmoqda.

Bu borada Bavariya moliya vaziri E.Guver "Germaniyada soliqlarni to'lashdan bo'yin tovlash istagi – tug'ilish istagidan kuchliroqdir" [5], deganda soliqdan bo'yin tovlashning asosiy ijtimoiy-siyosiy negizini ko'rsatib o'tgan edi.

O'zbekistonlik olimlardan professorlar A.Vahobov, A.Jo'rayevlar o'zlarining "Soliqlar va soliqqa tortish" darsligida yashirin iqtisodiyotning ko'rinishidan biri bo'lgan soliqdan qochishning usullarining nazariy tahlillarini keltirib o'tadi. Ular ta'kidlaydiki, "soliqqa oid qonunbuzilishlarning tipik ko'rinishlaridan biri xo'jalik subyektlari tomonidan tegishli ruxsatnomaga ega bo'lmasdan, soliq inspeksiyalariga soliq hisobini, balans hisobotlarini topshirmasdan moliya-xo'jalik faoliyatini yuritish hisoblanadi" [6]. Bundan tashqari, soliqdan qochishning oddiy ko'rinishlari sifatida keltirib o'tadiki, unga ko'ra, "amaliyotda yirik sanoat korxonalari tomonidan pul mablag'larini sho'ba korxonalari orqali noqonuniy tarzda o'zlashtirish korxona o'ziga tegishli pul mablag'larining ma'lum qismini sho'ba korxonasining hisob-raqamiga o'tkazadi. O'z navbatida, mazkur sho'ba korxonasi pul mablag'larini soxta shartnomalar orqali xorijiy davlatlarga o'tkazib beradi yoki soxta kirim-chiqim hujjatlari orqali naqd pulga aylantiriladi va o'zlashtiriladi" [7].

O'zbekistonlik olimlardan O.Mahkamov soliqlardan bo'yin tovlashning huquqiy jihatlar bilan bog'liq tadqiqotlari natijasida quyidagi ilmiy natijalarni olgan: Ya'ni, "soliq yoki boshqa majburiy to'lovlarni to'lashdan bo'yin tovlashning ijtimoiy xavflilik darajasini aniqlab bergan, sohaga oid iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlar va milliy qonunchilik normalari qiyosiy tahlil etilgan, ulardagi ilg'or, o'zini oqlagan yuridik tajribani mamlakatimizda qo'llash va shu munosabat bilan huquqiy kolliziyalarni bartaraf etish va tadbirkorlik faoliyati uchun qulay sharoit yaratish bo'yicha takliflarni asoslagan" [8].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotni amalga oshirishda ilmiy mushohada, statistik kuzatish, statistik grafiklardan foydalanilgan holda qiyosiy tahlil, ma'lumotlarni guruhlash, absrakt-mantiqiy fikrlash, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi. Ushbu tadqiqot usullari orqali o'zini-o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari bo'yicha xulosa va takliflarni shakllantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zini o'zi band qilgan shaxslar tomonidan mehnat faoliyatini amalga oshirishning O'zini o'zi band qilgan shaxslar, soliq to'lovchi va ish buruvchi bo'lganda, ularning mehnat faoliyatini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari bor. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 23-dekabrda 806-sonli qaroriga ko'ra, mehnat daromadi olishga yo'naltirilgan, jismoniy va yuridik shaxslarga xizmatlar ko'rsatish, ishlarni bajarish bo'yicha shaxsiy mehnati bilan ishtirok etishga asoslangan faoliyatni mustaqil amalga oshiradigan, yakka tartibdagi tadbirkorlar sifatida ro'yxatga olinmagan, mehnat staji hisobga olinishi va rag'batlantiruvchi imtiyozlardan foydalanish huquqi bilan davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazilgan jismoniy shaxslar o'zini o'zi band qilgan fuqarolardir.

O'zini o'zi band qilgan shaxslar ixtiyoriy ravishda bazaviy hisoblash miqdorining bir baravari miqdorida yillik ijtimoiy soliqni to'lab, ish staji hisobini yuritish imkoniyatiga ega. O'zini o'zi band qilgan shaxslar shug'ullanishi mumkin bo'lgan faoliyat turlari ro'yxatiga 100 ta ish va xizmatlar kiritilgan.

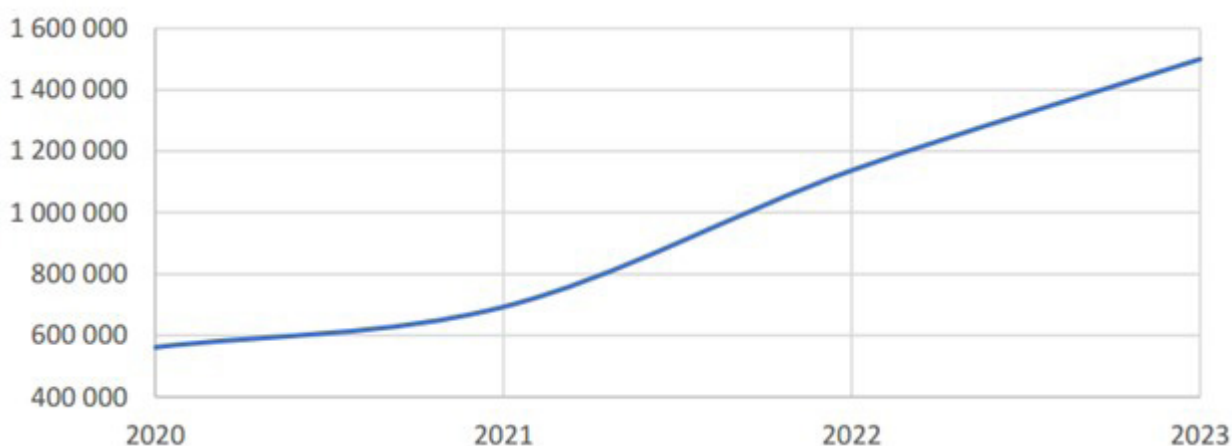
O'zini o'zi band qilgan shaxslarni davlat soliq xizmati organlarida ro'yxatdan o'tkazish tartibi, o'zini o'zi band qilgan shaxslar tomonidan mehnat faoliyatini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari, o'zini o'zi band qilgan shaxslar va ularning xizmatlaridan (ishlaridan) foydalanuvchilar o'rtasidagi fuqarolik-huquqiy munosabatlarni tartibga solish mavzulari haqida qaror qilingan.

O'zini o'zi band qilgan shaxslar uchun faoliyat (ishlar, xizmatlar) turlari ro'yxatiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish huquqi berilgan.

1-jadval: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tgan shaxslar va ro'yxatdan o'tganligi uchun to'lovini yillar bo'yicha ma'lumoti

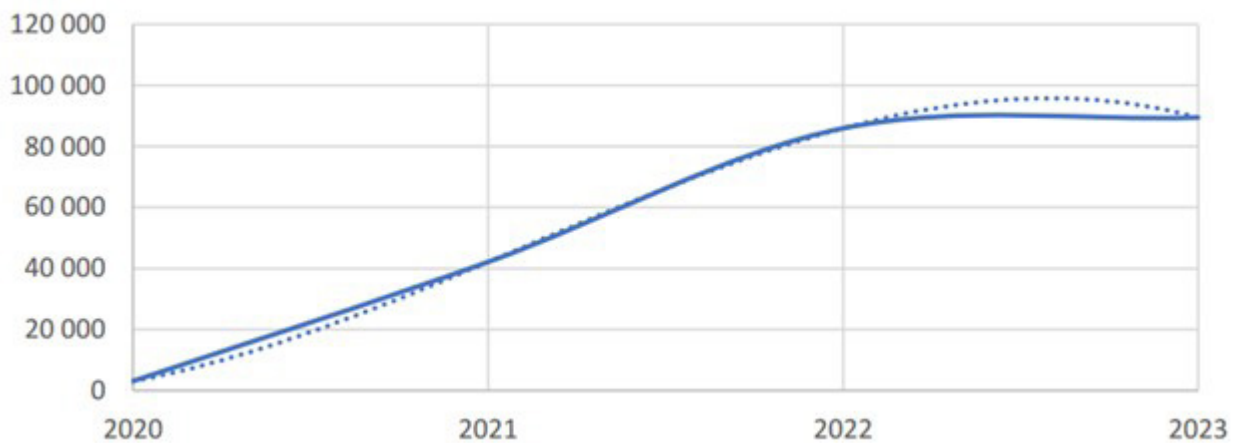
Yillar	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganlar soni	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun (BHMning baravari) to'lovi (so'm)	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushum (mln. so'm)
2020	561 718	223 000	3 076,8
2021	693 265	245 000	42 102,8
2022	1 137 463	300 000	85 925,7
2023	1 499 671	330 000	89 442,5

Yuqoridagi jadvaldan ko'rinib turibdiki yillar davomida aholini ko'p qiynab kelayotgan muammolardan ishsizlik va mehnat staji hisobga olinishi bo'yicha qariyb 1,5 mln shaxslar foydalanganini ko'rishimiz hamda 89 442,5 mln.so'm to'lov bo'lganini ko'rishimiz mumkin.

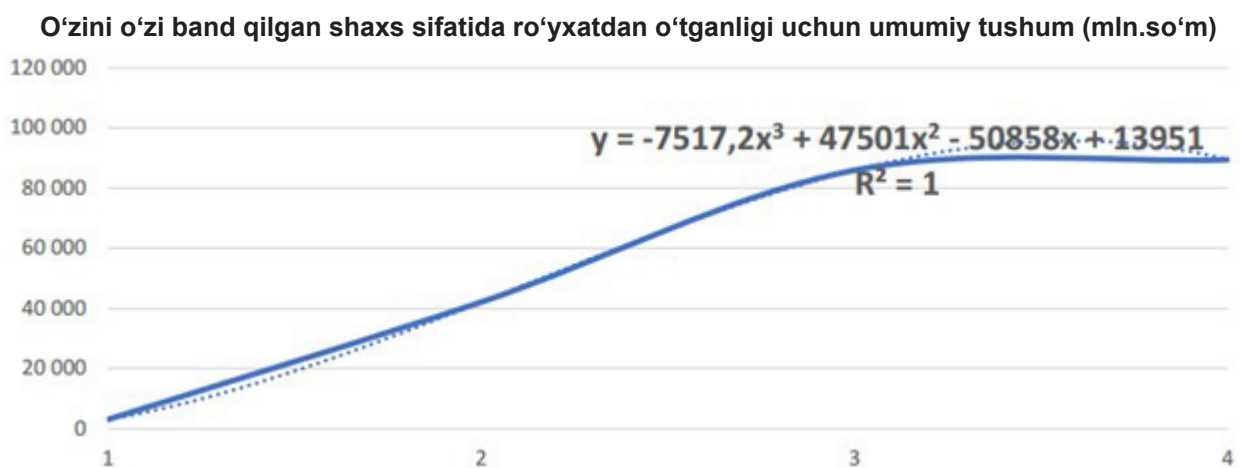
1-diagramma: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganlar soni

Yuqoridagi o'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganlar soni bo'yicha 1-jadval va 1-diagramma ko'rishimiz mumkinki ro'yxatdan o'tishlar uch yilda oshib borishi va 2023-yilda 2022-yilga nisbatan 32 % tashkil qilib, bu ko'rsatkich avvalgi 2022–2021-yillarga (64 % o'sish bo'lgan) nisbatan o'sish ko'rsatkichi 2 barobarga kamaygan. Bu esa, ro'yxatdan o'tuvchi shaxslarni "to'yinish kritik chegarasi" ekanligini ko'rsadi, bunda o'zini o'zi band qilgan shaxslar shug'ullanishi mumkin bo'lgan faoliyat turlari ro'yxati ko'paytirilgan.

2-diagramma: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushum (mln.so'm)

1-diagrammadagi ro'yxatdan o'tishlar uch yilda oshib borishiga mos ravishda ularning to'lov summalari bo'yicha respublika bo'yicha ma'lumot 2-diagrammada berilgan bo'lib, uning qiymatini aniqlash va bashoratlash uchun 2020-2023-yillarni kodlashtirib (1-2-3 sifatida olib) trend modulini olamiz.

3-diagramma: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushumi uchun trend modeli

$$y = -7517,2x^3 + 47501x^2 - 50858x + 13951$$
$$R^2 = 1$$

2-jadval: O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushumi uchun 2024-2025 yilgacha prognoz

Yillar	O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida ro'yxatdan o'tganligi uchun umumiy tushum (mln.so'm)	Prognoz	Minimum	maksimum
2020	3 077			
2021	42 103			
2022	85 926			
2023	89 443	89 443	89 443	89 443
2024		126 395	101 415	151 376
2025		155 913	130 158	181 668

Tahlil uchun olingan 4-yillik (2023-yil 1-dekbrgacha) ma'lumotdan foydalanib keyingi 2 yillikni prognoz dastur yordamida ishlab chiqildi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksining 53-bobi (369-moddasi)da O'zini o'zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyati natijasida yoki tovarlarni (xizmatlarni) realizatsiya qilishdan olingan daromadlariga ushbu daromadlar soliq davrida yuz million so'mdan oshgan kundan e'tiboran ularga yakka tartibdagi tadbirkorlar uchun belgilangan tartibda soliq solinishi hamda ijtimoiy soliqni belgilangan tartibda to'lash tartibi joriy qilindi.

Bu kiritilgan o'zgartirish o'zini o'zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyati natijasida olingan daromadlarini yashirishi yoki ko'rsatmaslik holatlari bilan namoyon bo'lishi mumkin. Bu borada esa yashirin iqtisodiyotni jilovlash maqsadida, o'zini o'zi band qilgan shaxslarning mehnat faoliyatidan olingan daromadlariga bosqichma-bosqich ma'lum shartlar asosida jismoniy shaxslar uchun nazarda tutilgan ayrim soliq imtiyozlarini berilishini amaliyotga joriy qilish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 20-oktyabrdagi "Aholi bandligi to'g'risida"gi O'RQ-642-son Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 8-iyundagi "Tadbirkorlik faoliyati va o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4742-son qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-martdagi "2019-yilda aholi bandligini ta'minlash va yangi ish o'rinlarini tashkil etish bo'yicha davlat buyurtmasi to'g'risida"gi PQ-4227-son qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 23-dekabrdagi "O'zini o'zi band qilgan shaxs sifatida faoliyatni amalga oshirish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 806-son qarori.
5. Книга Автор: Коттке К. <<Грязные>> деньги - как с ними бороться?: Справочник по налоговому законодательству в области "г... Издательство: Дело и сервис, 2005 г. ISBN 5-8018-0251-7.
6. A.Vahobov, A.Jo'rayev. Soliqlar va soliqqa tortish: Darslik. – T.: "Sharq" nashriyoti – 2009. 268-bet.
7. A.Vahobov, A.Jo'rayev. Soliqlar va soliqqa tortish: Darslik. – T.: "Sharq" nashriyoti – 2009. 269-bet.
8. Maxkamov Otabek Muxtarovich. Soliq yoki boshqa majburiy to'lovlarni to'lashdan bo'yin tovlashning jinoyat-huquqiy va kriminologik jihatlari. Yuridik fanlari bo'yicha falsafa doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. 2019-y. 7-26-b.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.